

Javorniški Mesečnik

Interno glasilo Astronomskega Društva Javornik
<http://www.javornik-drustvo.si>

Letnik IV, Številka 10, Oktober 2003
ISSN 1581-1379

Pridite v društveno sobo!

Društvena soba ADJ se nahaja na Kolodvorski 6 v Ljubljani. Odprta je vsak torek, razen tretjega torika v mesecu, od 18^h do 19^h. Tam se srečamo, si izmenjamo izkušnje in se dogovorimo za skupna opazovanja.

IMC 2003 – Bollmannsrhu

Letošnji zbor članov Mednarodne meteorske organizacije IMO je potekal od 18. do 21. septembra v majhnem letoviškem kraju Bollmannsrhu blizu Potsdama v severovzhodnem delu Nemčije. Organizator IMC nas je nastanil v kampu Rdečega križa, ki je bil postavljen še v času bivše socialistične Nemčije, kar se mu je tudi malo poznalo.

Tam nas je bilo 77 udeležencev iz 14 držav, od tega 5 Slovencev. Iz našega društva smo bili: Mihaela, Urška, Miha in jaz, iz društva Orion pa Javor. Poslušali smo 26 predavanj v skupnem trajanju 12 ur. Predstavljeno je bilo tudi 15 posterjev z različnimi temami, največ na temo radijska opazovanja meteorjev.

Letošnje teme predavanj so bile raznolike. Obravnavale so na primer meteorski dež Leonidov v letih 2000, 2001 in 2002., tri predavanja so bila tudi na temo radijskih opazovanj meteorjev in o ustanovitvi njihove mednarodne mreže, ki jo vodijo Japonci in je tam tudi najboljše razvita, 2 predavanja sta bili na temo meteorski kraterji na Zemlji in njihovo odkrivanje s pomočjo radarskega snemanja iz satelita, dve na temo Geminidi, govorilo se je o evropski mreži opazovanj bolidov in iskanju na Zemljo padlih meteoritov. Romuni so nam predstavili astro poezijo. . .

Obiskali smo tudi Tehniški muzej v Berlinu in to oddelke za mineralogijo, kjer smo si ogledali del zbirke meteoritov, ki je odprta za javnost. Na žalost si glavnega dela zbirke, ki je po številu 2. na svetu takoj za zbirko na Dunaju, nismo mogli ogledati zaradi odsotnosti profesorja. Imeli smo tudi kratko predavanje o posledicah padcev meteoritov na Zemljo.

Prihodnjič pa še nekaj besed o posameznih vsebinah predavanj.

Ob tej priliki se v imenu vseh zahvaljujem AD Javornik, ki nam je krilo polovico stroškov udeležbe na IMC.

Stane, StaneSlavec@email.si

Planeti v oktobru

(Efemeride si lahko ogledate tudi v reviji Življenje in tehnika.)

datum	Sonce		Luna	
	vzhod	zahod	vzhod	zahod
1. 10.	06 ^h 59 ^m	18 ^h 42 ^m	13 ^h 42 ^m	21 ^h 56 ^m
5. 10.	07 ^h 04 ^m	18 ^h 34 ^m	17 ^h 04 ^m	01 ^h 12 ^m
10. 10.	07 ^h 10 ^m	18 ^h 25 ^m	18 ^h 44 ^m	07 ^h 01 ^m
15. 10.	07 ^h 17 ^m	18 ^h 16 ^m	20 ^h 48 ^m	12 ^h 28 ^m
20. 10.	07 ^h 24 ^m	18 ^h 07 ^m	00 ^h 43 ^m	16 ^h 13 ^m
25. 10.	07 ^h 31 ^m	17 ^h 59 ^m	07 ^h 07 ^m	18 ^h 05 ^m
30. 10.	07 ^h 38 ^m	17 ^h 51 ^m	13 ^h 43 ^m	21 ^h 48 ^m

- ★ **Merkur** je viden do sredine meseca zjutraj, ko vzhaja slabo uro pred Soncem. Giblje se v ozvezdju Device.
- ★ **Venera** je oktobra Večernica. Sprva jo lahko ujamemo v zadnjih sončnih žarkih, saj zahaja že pol ure za Soncem, konec meseca pa zaide približno uro za Soncem. Sredi meseca se iz ozvezdja Device preseli v ozvezdje Tehtnice.
- ★ **Mars** v ozvezdju Vodnarja sprva zahaja okoli štirih zjutraj, nato pa vedno bolj zgodaj; konec meseca zaide že kmalu po drugi uri.
- ★ **Jupiter** je viden zjutraj. Sprva vzhaja okoli štirih, nato pa vedno bolj zgodaj; konec meseca vzide že pred tretjo. Nahaja se v ozvezdju Leva.
- ★ **Saturn** sprva vzhaja okoli polnoči, nato pa vedno bolj zgodaj; konec meseca ga lahko v ozvezdju Dvojčkov opazujemo že od pol desetih dalje.
- ★ **Uran** je v ozvezdju Vodnarja sprva viden do štirih zjutraj, nato pa zahaja vedno bolj zgodaj; konec meseca zaide že pred drugo.

V noči s 25. na 26. oktober premaknemo ure za eno uro nazaj.

Vsi časi v efemeridah so podani v poletnem času.

Urška, urska-pajer@yahoo.com

Meteorji v Oktobru

δ Aurigidi – DAU

δ Aurigidi so rahlo počasnejši kot α Aurigidi, pri njih lahko vidimo tudi več šibkih meteorjev. Aktivni so od 5.9. do 10.10. z vrhuncem 9.9. (ponedeljek/torek) z ZHR 6. Njihov radiant se nahaja na $\alpha = 60^\circ$ in $\delta = +47^\circ$. Letos jih bo motila polna Luna (10.9.).

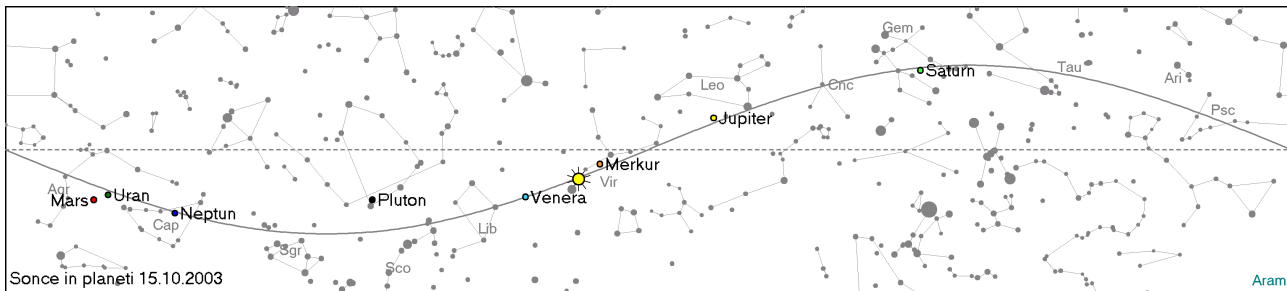
V A B I L O

Vabimo vas na mesečni sestanek, ki bo v torek 21. 10. 2003 ob 18^h v predavalnici F2 Fakultete za matematiko in fiziko, Jadranska 19, v Ljubljani.

Tema predavanja bo objavljena na domači strani društva (<http://www.javornik-drustvo.si/>).

Vabljeni!

Bernard, bernard.zenko@ijs.si

Drakonidi – GIA

Drakonidi, znani tudi kot Giakobinidi (po matičnem kometu 21P/Giacobini-Zinner), so aktivni od 6. do 10.10., z možnimi vrhunci 8.10. (sreda) ob 20:00 UT (ekvivalent izbruha iz 1998), 9.10. ob 4:00 UT in 9.10. med 9:30 in 12:40 UT (ekvivalent izbruha iz 1999). Njihov ZHR je periodičen, tako da lahko ob vrhuncu vidimo od zelo majhnega števila meteorjev do ZHR 700, kot v letu 1998. Veliko meteorjev so opazovali izključno v letih, ko je matični komet šel skozi priončje. Nazadnje je bil komet v priončju 1998, naslednjič pa bo v 2005. Njihov radiant se nahaja na $\alpha = 262^\circ$ in $\delta = +54^\circ$. Letos jih ne bomo mogli opazovati zaradi polne Lune 10.10..

η Geminidi – EGE

Aktivni so od 14. do 27.10. z maksimumom 18.10. (sobota), ko ZHR doseže 2. Ob maksimumu se njihov radiant nahaja na $\alpha = 102^\circ$ in $\delta = +27^\circ$ in se dovolj visoko za kvalitetna opazovanja povzpne po lokalni polnoči. Ti meteorji so zelo hitri. Letos jih bo motila Luna saj je 18.10. v zadnjem krajcu.

Orionidi – ORI

Ker se njihov radiant nahaja zelo blizu η Geminidov na $\alpha = 95^\circ$ in $\delta = +16^\circ$, moramo pri opazovanjih zelo paziti, da jih ne zamenjamo. Prav tako kot η Geminidi so Orionidi zelo hitri. Aktivni so od 2.10. do 7.11., z vrhuncem 21.8. (torek) ob 21:00 UT z ZHR 20. Znani so po tem, da lahko vidimo več maksimumov, občasno pa se njihova večja aktivnost vleče kar nekaj dni okrog maksimumov. V letih 1993 in 1998 so opazovali do-

daten maksimum, enako številčen kot glavni, v nočeh 17. in 18.10. Prav tako kot radiant η Geminidov se njihov radiant povzpne dovolj visoko za kvalitetna opazovanja po lokalni polnoči. Njihov maksimum bo Luna že manj motila kot η Geminide.

Tauridi – STA in NTA

Južni Tauridi (STA) so aktivni od 1.10. do 25.11., z vrhuncem 5.11. (torek/sreda) z ZHR 5. Njihov radiant se nahaja na $\alpha = 52^\circ$ in $\delta = +13^\circ$.

Severni Tauridi (NTA) so aktivni od 1.10. do 25.11., z vrhuncem 12.11. (torek/sreda) z ZHR 5. So za spoznanje hitrejši od južnih Tauridov, oboji pa so počasni. Njihov radiant se nahaja na $\alpha = 58^\circ$ in $\delta = +22^\circ$.

Ker radianta Tauridov ležita zelo blizu skupaj, jih je priporočljivo vrisovati v Brno karte, da jih lahko ločimo glede na roj. Če jih ne vrisujemo oboje označimo samo kot TAU – Tauride. Luna bo med zadnjim krajcem (1.11.) in ščipom (9.11.), tako da bo letos onemogočila opazovanja maksimumov Tauridov.

Mihaela, mtriglav@yahoo.com

Javorniški Mesečnik izdaja Astronomsko društvo Javornik, Ljubljana / ISSN 1581-1379 / urednik Aram Karalič / izhaja v prvi polovici meseca / prejema ga brezplačno vsi člani Astronomskega društva Javornik / prispevke pošljite na naslov aram_karalic@yahoo.com / **ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV JE ZADNJI DAN V MESECU** / prispevkov ne lektoriramo / stavljeno v L^AT_EXu